De datsja

Column

Columns - 7 juli 2016 - Auteur: Merlijn Schoonenboom

Gekraak klinkt plotseling in de struiken, een schrille stem is te horen. "Onmiddellijk ophouden daarmee!" De oude man is woedend om het kleine vuurtje dat mijn dochter en ik in onze tuin hebben gestookt: "Dat mag niet, dat zijn de regels. Ik bel de politie!" Helemaal vergeten dat we hier in de natuur ook buren hebben.

Sinds kort zijn wij de nieuwe bewoners van een Brandenburgse datsja. De term klinkt naar Russische landhuizen uit de tijd van Tsjechov, maar die associatie is, eerlijk gezegd, enigszins bedrieglijk. De datsja's zijn houten weekendhuisjes die meer dan drie miljoen DDR-bewoners op het land voor zichzelf bouwden. Hun aanwezigheid begint direct buiten de stad, en strekt zich over alle *neue Bundesländer* uit.

De laatste jaren sterft de oude DDR-generatie uit, een nieuwe komt erin. Regelmatig is het een geheel ander type; niet meer de oude arbeider uit de *Plattenbau*, maar de hoogopgeleide stadsbewoner uit het stadscentrum, vaak ook afkomstig uit 'West-Duitsland', zoals oer-Berlijners iedere *neu-Berliner* links van de stadsmuren enigszins afkeurend noemen.

Net als mijn halve Berlijnse kennissenkring sta ook ik nu dus in het weekend met een hark in mijn hand, verbijsterd door de landelijke ruimte die hier 40 minuten rijden van Berlijn te vinden is. Het hutje ligt aan een flink meer, omgeven door bos, met eigen appelbomen. In de Oost-Duitse grond heb ik nu de eerste resultaten uit mijn AH-moestuintje gezet.

> Merlijn Schoonenboom verbindt in zijn maandelijkse column persoonlijke ervaringen met bredere maatschappelijke ontwikkelingen in Duitsland

Dat ik deel ben van een trend wist ik al. De Duitse media schrijven daar graag lyrisch over (Die Zeit: 'Oergevoelens voor de digitale generatie'). In Nederland is men iets nuchterder; in de NRC las ik een artikel over 'prosecco-tuinders'. Daarmee worden mensen als ik bedoeld, maar dan in Amsterdamse volkstuintjes; de stedeling die 'iets met media' doet, een 'stukje natuur' aan zijn kinderen wil meegeven, maar liever niet teveel in die tuin wil werken.

Alleen: er is voor prosecco-tuinders wel een subtiel verschil tussen Noord-Holland en Brandenburg, even los gezien van het beduidend grotere aantal vierkante meter natuur dat ik hier tot mijn beschikking heb.

Bij de overdracht van de sleutels vertelde de eigenares, een oud vrouwtje dat na de dood van haar man hier niet meer komt, hoe het hutje vanaf 1962 langzaam is opgebouwd. Het was direct na de bouw van de Muur. Geld hadden ze niet, materiaal ook niet, maar haar man kon van de bouw af en toe wat meenemen. Ze vertelde over de vrijheid die ze als DDR-bewoner hier heeft gevoeld, maar ook (mopperend) over de schadevergoeding die ze in de jaren negentig aan de zogeheten ‘Jewish Claims Conference’ heeft betaald - het land blijkt in de nazitijd van joodse eigenaars afgenomen te zijn, en in de DDR-tijd voelde men zich daar niet verantwoordelijk voor.

Met andere woorden: de hutjes zijn de laatste resten van een staat, van een wereldorde, die verdwenen is. Dat betekent ook dat de ‘generatiewisseling’ hier gepaard gaat met sensaties van historische afmetingen. Dat heeft soms zijn romantische kanten, zoals bij het ontmantelen van het oude datsja-interieur, met zijn af en toe grappige vondsten aan DDR-design.

Maar het heeft ook grimmiger kanten. Van een jong Berlijns gezin dat even verderop is ingetrokken, had ik al schampere verhalen gehoord over de oude ‘Stasi-types’ die volgens hen sommige hutjes bevolken. Toen ik over mijn boze buurman vertelde, die zich in het bos achter twee heggen heeft verschanst, stond hun oordeel dan ook vast. Voor hen is burenconflict in de Brandenburgse natuur een strijd op Koude Oorlog-niveau.

Even wilde ik die typisch Duitse strijd ook aangaan, maar ik ben eerst maar eens met mijn boze buurman gaan praten. Soms is Nederlandse nuchterheid handiger dan Duitse emotie. "We wilden alleen maar een worstje grillen", zei ik hem. Hij mopperde nog wat over de rook, maar begreep het eigenlijk prima. Ook hij heeft zijn datsja verkocht, en vreesde dat nieuwkomers als wij zijn laatste zomer zouden ver-pesten.

Misschien moet ik volgende keer maar een fles prosecco voor hem meebrengen - bij de plaatselijke kruidenier stonden ze al klaar.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://duitslandinstituut.nl/artikel/17247/de-datsja